

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.ДРАГОМАНОВА**

КОСЕНКО Павло Борисович

УДК 378.637.016:785 (043.3)

**МЕТОДИКА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО
НАВЧАННЯ ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент,
заслужений працівник культури України
Горбенко Сергій Семенович,
Інститут мистецтв Національного
педагогічного університету
імені М.П.Драгоманова,
професор кафедри методики музичного
виховання та хорового диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
Орлов Валерій Федорович,
Академія педагогічних наук України,
старший науковий співробітник відділу
теорії та історії педагогічної майстерності
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих;

кандидат педагогічних наук, доцент,
Мозгальова Наталія Георгіївна,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
доцент кафедри музикознавства та
інструментальної підготовки.

Захист відбудеться “ 09 ” грудня 2009 р. о 14.30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “ ____ ” листопада 2009 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні процеси гуманізації та демократизації суспільства, трансформації в сфері соціалізації людини обумовлюють звернення вітчизняної освіти до особистості. Традиційна педагогіка, що орієнтувалась не на розвиток суб'єкта освіти, а на досягнення ним певної системи знань, вичерпує свої можливості. Провідні вітчизняні вчені вказують на необхідність радикального перегляду сутності та змісту існуючої системи навчання студентів, створення умов, які б сприяли інтелектуальному і творчому розвитку майбутнього фахівця, допомагали розкрити його головні життєві цілі і цінності. На цьому також наголошується у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1994 р.) та Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.). Отже, актуальною проблемою сьогодення є наповнення сучасної освіти новим змістом, пошук нових форм та методів організації фахової підготовки майбутніх учителів, які б забезпечили перехід від імперативної педагогіки, спрямованої на оволодіння необхідним стандартизованим набором знань, умінь і навичок, до особистісно орієнтованої, що передбачає створення умов для найповнішого розкриття фахового та творчого потенціалу студента.

Вагомий внесок у розробку теорії особистісно орієнтованого навчання і виховання зроблено такими сучасними вченими, як В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень (філософський аспект), Г. Балл, І. Бех, Г. Костюк, С. Максименко, В. Семиченко (психологічний аспект), М. Берулава, Є. Бондаревська, І. Зимня, В. Зінченко, В. Лозова, М. Нікандров, С. Подмазін, Н. Тарасевич, І. Якиманська (загальнопедагогічний аспект), Н. Гузій, Г. Корнетов, В. Орлов, О. Пехота, В. Серіков, С. Сисоева, М. Чобітько (фахова підготовка вчителя).

Підґрунтям для розробки методики особистісно орієнтованого навчання в музичній педагогіці є праці вітчизняних авторів: С. Горбенка, Л. Масол, Н. Мозгальнової, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, Я. Сверлюка, В. Шульгіної, О. Щолокової.

Ряд питань, співзвучних сучасним ідеям особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті порушено у педагогічній спадщині знаних теоретиків та діячів вітчизняного музично-інструментального виконавства (Б. Асаф'єва, Л. Ауера, Л. Баренбойма, Г. Нейгауза, Л. Ніколаєва, В. Пухальського, М. Тутковського, М. Фейгіна).

Разом з тим безпосереднє впровадження особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики потребує створення певних специфічних підходів. Це вимагає внутрішніх перетворень у методиці викладання означеної дисципліни, спрямованих на стимуляцію майбутнього вчителя до самопізнання, самовиховання та творчої самостійності, на сприяння максимальному розкриттю його талантів, здібностей і можливостей. Водночас у процесі інструментальної підготовки студентів слід уникати методів, що базуються на прихованих регулятивних механізмах

формування мислення; запобігати формальному засвоєнню змісту навчання, коли майбутні фахівці не виявляють пізнавальної активності, не шукають власних способів вирішення освітньо-художніх завдань. Важливо також забезпечити викладачів ВНЗ відповідною методико-теоретичною базою для успішної реалізації основних положень особистісно орієнтованого навчання в практиці викладання гри на музичному інструменті. Отже, необхідність перегляду методик та підходів, пошуку нових ефективних дидактичних засобів формування творчої особистості майбутнього спеціаліста, здатного самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення, обумовлює актуальність та значущість теми нашого дослідження *«Методика особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і становить частину наукового напрямку «Зміст освіти, форми, методи і засади підготовки вчителя» в межах проблеми «Вдосконалення методичної підготовки вчителя музики до практичної фахової діяльності». Тема дослідження також складає один з напрямків комплексної теми кафедри музичного виховання та хореографії Бердянського державного педагогічного університету «Проблеми підготовки фахівців в умовах оновлення форм і змісту художньої освіти».

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Бердянського державного педагогічного університету (протокол № 8 від 29.03.2005 р.) та узгоджена в Раді з координації наукових досліджень АПН України в галузі педагогіки та психології (протокол № 7 від 27.09.2005 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичній розробці, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих закладах педагогічної освіти.

Предмет дослідження – методика особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття «особистісно орієнтоване навчання майбутнього вчителя музики»;
- дослідити історичний процес і сучасний стан становлення та розвитку методики інструментального навчання, вивчити її специфіку в контексті ідей особистісно орієнтованого спрямування;
- сформулювати основні критерії діагностики процесу інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики на відповідність сутності та змісту особистісно орієнтованого навчання;

- розробити та обґрунтувати педагогічні умови практичної реалізації особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті;
- запропонувати методику особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті;
- перевірити практичну доцільність та ефективність запропонованої методики у ході формувального експерименту.

Методологічну і теоретичну основу дослідження становлять концептуальні положення філософії, психології та педагогіки про розвиток особистості; ідеї реформування вищої освіти (В. Андрущенко, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Семиченко); сучасні концепції гуманізації освіти, особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання (Г. Балл, І. Бех, О. Бондаревська, М. Берулава, Ю. Мальований, А. Маслоу, О. Пехота, К. Роджерс, В. Сластьонін); положення загальної психології про активність суб'єкта в процесі пізнавальної діяльності (Г. Костюк, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Б. Теплов); соціологічні дослідження з проблем навчання і виховання (С. Клімова, В. Ольшанський, Г. Татарова); теоретичні положення щодо виховання творчої особистості майбутнього вчителя (Н. Гузій, В. Кан-Калік, М. Нікандров, В. Орлов, Г. Паламарчук, С. Сисоєва); сучасні наукові розробки щодо удосконалення фахової підготовки вчителів музики (Л. Арчажнікова, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Шульгіна, О. Щолокова); теорія формування виконавської майстерності музиканта-інструменталіста (Л. Баренбойм, Г. Коган, Я. Мільштейн, Г. Нейгауз, М. Фейгін, С. Фейнберг, Г. Ципін); наукові праці з питань інструментальної підготовки гітариста (В. Доценко, Ч. Дункан, М. Михайленко, Дж. Тейлор, С. Теннант).

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань було використано комплекс *теоретичних та експериментально-емпіричних методів дослідження*. До *першої групи* увійшли методи опрацювання наукової та методичної літератури з проблем дисертації, аналізу і синтезу, моделювання й конкретизації теоретичного знання, узагальнення та систематизації педагогічного досвіду з питань вищої педагогічної освіти.

Другу групу склали методи цілеспрямованого педагогічного спостереження, усного опитування, тестування, анкетування, експертного оцінювання, метод незавершених речень, контент-аналіз, метод проектів, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний), методи математичної обробки даних.

Наукова новизна одержаних результатів: *уперше* реалізовано спробу обґрунтувати і дати визначення поняття «особистісно орієнтоване навчання майбутнього вчителя музики», запропоновано методику особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті, розроблено критерії перевірки її ефективності; *удосконалено* систему методів навчання студентів гри на музичному інструменті, педагогічну діагностику ефективності

процесу інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики; *подальшого розвитку дістало* наукове обґрунтування та практичне втілення педагогічних умов особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики в кількох університетах України було впроваджено методiku особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті, основу якої складає творче використання традиційних та розробка нових методів педагогічної взаємодії, експериментально доведено її ефективність. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в процесі індивідуальних занять з основного музичного інструмента, а також для розробки навчальних та робочих програм, навчальних посібників, методичних рекомендацій щодо організації особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення дисертації обговорювались на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: на II Міжнародній науково-практичній конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (м. Київ, НПУ імені М.П.Драгоманова, 26–27 квітня 2007 р.); Міжнародній науковій конференції «Художня культура і освіта: традиції, сучасність, перспективи» (Мелітопольський державний педагогічний університет, 16–17 жовтня 2008 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (м. Київ, НПУ імені М.П.Драгоманова, 22–24 квітня 2009 р.); науково-практичній конференції «Сучасні освітні технології у професійній підготовці вчителя мистецьких дисциплін» (м. Кривий Ріг, 16–17 травня 2007 р.); V Мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О.П.Рудницької (м. Київ, АПН України, 6–7 грудня 2007 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасна мистецька освіта: проблеми, технології, перспективи» (Ніжинський державний університет імені М.Гоголя, 15–16 травня 2008 р.).

Результати дослідження впроваджено у навчально-виховний процес Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 57/1047–08 від 30.05.2008 р.), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 06/2222 від 12.12.2008 р.), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07.10/2517 від 22.12.2008 р.), Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка № 04/783 від 14.05.2008 р.), Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка № 448 від 24.06.2008 р.).

Публікації. Результати дослідження висвітлено у 9 одноосібних публікаціях, 8 з яких – у фахових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура дисертації. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного з них та загальних висновків, додатків на 30 сторінках,

списку використаних джерел, що містить 269 найменувань (з них 20 іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 238 сторінок. Основний текст викладено на 174 сторінках. Робота містить 18 таблиць та 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, викладено методологічні основи та теоретичні засади дослідження, розкрито наукову новизну та його практичну значущість, висвітлено напрями впровадження й апробації одержаних результатів експериментальної роботи.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи дослідження»* – проаналізовано філософську, психолого-педагогічну, методичну літературу з проблеми дослідження, узагальнено та систематизовано погляди сучасних вчених щодо змісту і засобів упровадження особистісно орієнтованого навчання студентів, визначено структуру інструментальної підготовки у процесі фахового становлення майбутнього вчителя музики, здійснено ретроспективний огляд розвитку методики навчання гри на музичних інструментах у контексті ідей особистісно орієнтованого навчання.

Аналіз історичного становлення педагогічної думки засвідчив, що питання виховання особистості людини завжди перебувало в центрі уваги провідних вчених своєї епохи. Перші приклади розвитку особистості в процесі навчання можна знайти ще у педагогічній спадщині мислителів Античності, а також у зразках вітчизняної усної народної творчості починаючи з часів Київської Русі.

Значний вплив на формування сучасних принципів особистісно орієнтованого навчання мали ідеї вчених-гуманістів минулого: П. Блонського, А. Дістервега, Д. Дьюї, П. Каптерєва, Я. Коменського, Д. Локка, М. Лютера, М. Монтеня, Г. Песталоцці, М. Пирогова, Ф. Рабле, Е. Роттердамського, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковороди, Г. Спенсера, Л. Толстого, К. Ушинського, В. да Фельтре, С. Шацького.

Науковим підґрунтям становлення теорії і практики особистісно орієнтованої освіти стали педагогічні концепції таких західних вчених ХХ ст.: О. Декролі, А. Дейла, Р. Блума, А. Комбса, Р. Кузіне, М. Монтесорі, А. Ньюмена, П. Петерсена, Б. Рассела, С. Френч, Ф. Фуллер, Р. Штайнера; ідеї гуманістичної психології (А. Адлера, В. Біблера, У. Джеймса, А. Маслоу, К. Роджерса, В. Франкла), а також психо-когнітивної теорії (Д. Келлі, Ж. Піаже).

Узагальнення педагогічного досвіду минулого та ретельне вивчення науково-педагогічних та методичних праць сучасних вітчизняних вчених із загальних питань організації особистісно орієнтованого навчання дозволило нам запропонувати власну інтерпретацію поняття

«особистісно орієнтоване навчання майбутнього вчителя музики», під яким ми розуміємо педагогічний процес, побудований на основі суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем та студентом, який поєднує нормативно задану та індивідуально зумовлену музично-навчальну діяльність майбутнього фахівця з метою формування у нього високого рівня креативності та розвитку музичних і педагогічних здібностей, володіння механізмами самопізнання, саморегуляції та самовдосконалення.

Обґрунтування теоретичних засад дослідження та власний досвід педагогічної діяльності засвідчили, що ефективність застосування особистісно орієнтованого підходу в процесі навчання студента залежить від врахування специфіки та максимального використання потенціалу кожної з фахових дисциплін музичної підготовки. Тож, розуміючи важливість та універсальність основного змісту особистісно орієнтованого навчання студентів, ми вважаємо, що його впровадження в реальну практику інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики має спиратися на особливості, закономірності та дидактичні засоби музично-виконавського навчання. Для реалізації поставленої мети і вирішення завдань нашого дослідження виникла необхідність визначити місце інструментальної підготовки у фаховому становленні майбутнього вчителя музики, з'ясувати її специфіку та перспективи розвитку в контексті ідей особистісно орієнтованого навчання. Необхідно вказати, що загальні питання інструментальної підготовки студентів ми розглядали на прикладі навчання гри на гітарі, враховуючи особливості використання цього інструмента в процесі музично-педагогічної діяльності.

Аналіз наукових джерел підтвердив, що навчання гри на музичному інструменті є невід'ємною і дуже важливою складовою фахової підготовки майбутнього вчителя музики. Означений процес розглядається сучасними вченими як формування необхідного комплексу знань, вмінь, навичок та психологічних якостей, що перебувають у нерозривній єдності. Так, систематизація дидактичних підходів до музично-інструментального навчання, а також власний педагогічний досвід роботи у ВНЗ дозволяють нам виділити ряд функцій інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики, а саме: технічну, музично-художню, методико-теоретичну та комунікативну.

Ретроспективний огляд науково-методичної літератури дав можливість простежити історичний розвиток методики навчання гри на музичних інструментах, а також еволюцію поглядів на шляхи вдосконалення виконавської підготовки гітаристів. Було виявлено, що теоретичною та практичною основою для формування особистісно орієнтованих методів в музичному навчанні стала педагогічна діяльність та наукові праці багатьох видатних діячів музично-виконавського мистецтва. Проведена дослідницька робота дозволяє констатувати, що процес навчання гри на музичному інструменті є плідним підґрунтям для втілення принципів особистісно орієнтованого навчання, адже основною формою організації роботи з опанування гри на музичному інструменті є індивідуальні форми занять, які

містять у собі могутній потенціал для реалізації ідей особистісно орієнтованої педагогіки. Ми дійшли висновку, що в умовах розвитку сучасної педагогічної науки слід диференціювати поняття *індивідуального підходу* (як специфічної форми індивідуального навчання) та *особистісно орієнтованого навчання*. Адже в межах індивідуального підходу до навчання студент нерідко лишається залежним від методичних та художніх ідей викладача. У той час як в особистісно орієнтованій педагогіці студент є творцем власної діяльності, що передбачає не тільки «врахування», але й «включення» його особистісних функцій у навчальний процес, розвиток неповторно суб'єктивного, емоційно-особистісного ставлення до світу, самого себе і своєї діяльності.

Тож, у результаті дослідження еволюції методики навчання гри на музичному інструменті та останніх досягнень у цій галузі, нами з'ясовано, що один із ефективних шляхів підвищення якості інструментальної підготовки майбутніх учителів музики полягає в розробці та застосуванні новітніх дидактичних методів на основі особистісного підходу. Це передбачає створення відповідних умов, за яких студент зможе максимально реалізувати свої виконавські можливості, розвинути емоційно-вольові та комунікативні якості, естетичну спрямованість, творчу самостійність, віднайти оптимальну траєкторію набуття фахової майстерності.

У другому розділі – *«Дослідно-експериментальна робота з розробки та реалізації методики особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики»* – висвітлено зміст та результати констатувального експерименту, спрямованого на з'ясування відповідності інструментальної підготовки студентів сутності та змісту особистісно орієнтованого навчання, представлено розроблену на основі визначених педагогічних умов методику особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті, а також практичну перевірку її ефективності.

Плануючи хід дослідно-експериментальної роботи, ми виходили із необхідності розроблення надійного та достатньо доказового способу діагностики процесу навчання студентів гри на музичному інструменті на основі особистісно орієнтованого підходу. Для цього було визначено чотири групи критеріїв, за якими можливо якнайповніше охарактеризувати особистісні та фахові якості майбутнього вчителя музики, спрямованість його навчальної діяльності з опанування гри на музичному інструменті.

Критерії було розподілено на групи відповідно до виокремлених нами індивідуально та соціально обумовлених *ознак* особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті, якими стали:

- *сформованість мотивації* студента до опанування музично-педагогічного фаху, його самореалізація у процесі навчання гри на музичному інструменті;
- *здатність до рефлексії*, спрямована на самовдосконалення студента у оволодінні грою на музичному інструменті;

- *розвиток креативності* студента як готовності до нестандартного, творчого та гнучкого мислення у навчанні;
- *фахова підготовленість* як ступінь володіння майбутнім вчителем грою на музичному інструменті для ефективного здійснення навчально-виховної роботи.

За допомогою теорії кореляції нами обґрунтовано взаємозалежність та взаємовплив виокремлених ознак, що має дуже важливе значення у ракурсі проблематики нашого дослідження. Адже, по-перше, це вказує на те, що якість фахової підготовленості студентів має пряму залежність від впровадження особистісно орієнтованих методів навчання. По-друге, є очевидним, що формування педагогічних умов особистісно орієнтованого навчання має бути спрямоване на комплексний розвиток виокремлених ознак. По-третє, сама методика оцінювання інструментальної підготовки на відповідність засадам особистісно орієнтованого навчання студента повинна враховувати усі сторони цього процесу у взаємозв'язку.

На основі розроблених критеріїв та відповідних методів оцінювання змісту навчання студентів було здійснено діагностику стану застосування особистісно орієнтованого підходу до процесу навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики. Результати констатувального експерименту засвідчили, що інструментальна підготовка студентів не завжди задовольняє розроблені та запропоновані вимоги до їх особистісного і фахового становлення.

Так, у 6,5% студентів зафіксовано *досконалий рівень*: 1) у них спостерігається високий рівень мотивації до опанування музично-педагогічного фаху, активне бажання самовдосконалюватись в оволодінні грою на музичному інструменті; 2) вони використовують рефлексію фахових дій як механізм підвищення власного виконавського рівня; 3) виявляють високу творчу активність та самостійність у навчанні, легко долають стереотипи у вирішенні технологічних та художніх завдань, здатні самостійно пропонувати ефективні шляхи самовдосконалення; 4) мають високий рівень сформованості професійного інтелекту, володіють необхідним запасом методичних, теоретичних і практичних знань та умінь, що дозволяє ефективно використовувати гру на музичному інструменті як засіб музично-художнього розвитку школярів.

Достатній рівень виявлено у 54,3% студентів: 1) вони мають стійку, але вибіркочну мотивацію до навчання за музично-педагогічним фахом, дещо обмежене коло професійних інтересів, неоднакове ставлення до різних видів навчальної діяльності; 2) не повною мірою використовують механізми фахової рефлексії у навчальній діяльності; 3) мають творчі здібності, але не виявляють активності у їх розвитку та вдосконаленні; 4) загальний рівень володіння грою на музичному інструменті та використання його як засобу музично-художнього розвитку школярів є достатньо високим, але не завжди стабільним.

До *задовільного рівня* віднесено 30,5% студентів, які: 1) мають нестійкий рівень мотивації до навчання за музично-педагогічним фахом, недостатню визначеність професійних інтересів, вибіркоче ставлення до різних видів навчальної діяльності з оволодіння грою на музичному інструменті; 2) недостатньо використовують механізми рефлексії фахових дій у процесі навчання; 3) не проявляють стабільної активності у творчому вирішенні навчальних завдань, їм не завжди вистачає власних можливостей для самостійного пошуку образно-сислової сфери музичних творів, створення їх завершених інтерпретацій; 4) мають певний багаж фахових знань, але не виявляють належної активності у його збагаченні, потребують стимуляції з боку викладача для ефективно самоорганізації власної навчальної діяльності; у них загальний рівень володіння грою на музичному інструменті носить нестабільний характер, що часто не дозволяє впевнено та переконливо виконувати твори навчальної програми.

Незадовільний рівень спостерігається у 8,7% майбутніх фахівців: 1) ці студенти мають низький рівень мотивації до музично-педагогічної діяльності, не надають їй особистісного значення, не бажають у майбутньому прямо або опосередковано пов'язувати своє життя зі спеціальністю вчителя музики; 2) у них спостерігається поверхова потреба у рефлексії фахових дій або ж вона зовсім відсутня; 3) вони не виявляють творчої активності у навчанні; 4) мають низький рівень сформованості фахового інтелекту, інструментальної підготовленості, що не дозволяє ефективно використовувати гру на музичному інструменті як засіб музично-художнього розвитку школярів.

Внаслідок теоретичного обґрунтування основних положень дослідження та врахування результатів констатувального експерименту було розроблено *методику особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики*, в основу якої покладено такі педагогічні умови:

1. *Узгодження змісту навчання з індивідуальними особливостями та музичними здібностями студента:*

- самостійне проектування майбутнім учителем власної навчальної діяльності;
- самоусвідомлення студентом власних психолого-фізіологічних особливостей та можливостей з метою пошуку індивідуальних способів фахового самовдосконалення;
- фахове самовдосконалення інструменталіста.

2. *Створення ситуацій успіху в музично-навчальній діяльності студента:*

- очікуваний успіх;
- неочікуваний успіх;
- колективний успіх;
- гедоністичний ефект.

3. *Побудова процесу навчання на основі фахового діалогу між викладачем та студентом:*

- повага до партнера по музично-педагогічному спілкуванню;

- повага до себе;
- прийняття суб'єкта по спілкуванню таким, яким він є, орієнтація на його найвищі досягнення;
- згода щодо базових знань, норм, цінностей та цілей діалогу;
- толерантність як презумпція прийнятності;
- найповніше використання потенціалу культури діалогу.

4. *Розвиток творчої самостійності майбутнього вчителя музики:*

- творча стимуляція;
- співтворчість;
- самостійна творчість.

Експериментальну методику було впроваджено у процес фахової підготовки студентів Інституту мистецтв НПУ імені М.П.Драгоманова, Бердянського державного педагогічного університету та Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Дослідженням було охоплено 67 студентів 3–4 курсів, які з навчальної дисципліни «основний музичний інструмент» навчаються гри на гітарі, а також бандурі та домрі (35 осіб в експериментальній групі та 32 – у контрольній). З метою отримання об'єктивних результатів ЕГ та КГ було сформовано зі схожим за рівнем підготовленості складом студентів.

Упровадження методики особистісно орієнтованого навчання майбутніх учителів музики гри на музичному інструменті здійснювалось нами поетапно, шляхом реалізації визначених педагогічних умов на основі творчого використання традиційних та розробки власних методів педагогічної взаємодії зі студентом. Формувальний експеримент складався з **трьох етапів** (*орієнтувальний, евристичний та результативний*), кожен з яких мав свою мету, завдання та відповідну структуру. Слід зазначити, що етапи було сплановано таким чином, щоб на кожному з них відбувалось формування певної *ознаки особистісно орієнтованого навчання* гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики.

Перший етап (орієнтувальний) передбачав здійснення цілеспрямованого педагогічного впливу на формування ціннісно-сміслових пріоритетів у фаховому розвитку студента; активізацію самостійно-творчої позиції майбутнього вчителя музики до оволодіння грою на музичному інструменті. Таким чином, формувалась перша ознака особистісно орієнтованого навчання студента – мотивація до опанування музично-педагогічного фаху, його самореалізованість у володінні грою на музичному інструменті. Задля вирішення поставлених завдань у ході орієнтувального етапу ми використовували як провідні такі методи: усвідомлення особистісного смислу навчальної діяльності, складання фахового автопортрета майбутнього вчителя, метод проектів.

Другий етап (евристичний) було спрямовано на активізацію аналітичного фахового мислення студентів за рахунок оволодіння механізмами спостереження та самоспостереження; стимуляцію майбутнього фахівця до

прояву творчої ініціативи у процесі опанування гри на музичному інструменті; підвищення ефективності навчання студента шляхом добору індивідуальних методів педагогічного впливу та педагогічної взаємодії. Тож протягом евристичного етапу ми впливали на формування здатності студента до рефлексії, спрямованої на самовдосконалення в оволодінні інструментальною майстерністю. У процесі навчальної роботи на цьому етапі ми використовували такі дидактичні методи: цілісного огляду твору, наочного показу, інтонаційної підтримки, використання технічних засобів, асоціативних зв'язків, індивідуально-груповий метод, метод проблемного пояснення, проблемного діалогу, евристичного діалогу, створення ситуацій успіху та метод проектів.

Третій етап (результативний) мав забезпечити максимальну адекватність та відповідність навчально-пізнавальної діяльності студентів характерові практичних завдань за рахунок переходу від теоретичного усвідомлення нових знань до їх практичної реалізації; розкрити та закріпити набуті студентами творчі якості, здатність до самонавчання та самовиховання; реалізувати набуті творчі знання та навички в реальній виконавсько-педагогічній практиці. Тобто від *результативного етапу* ми очікували розвиток креативності як готовності студента до нестандартного, творчого та гнучкого мислення у навчанні. Все це разом, включаючи формування мотивації та здатності до рефлексії, мало забезпечити підвищення якісних показників за четвертою ознакою – фаховою підготовленістю майбутнього вчителя до ефективного використання гри на музичному інструменті як засобу музично-художнього виховання школярів. У ході результативного етапу нами застосовувалися такі методи: цілісного виконання твору, нав'язування студенту невласивої позиції, метод «уявної аудиторії», варіативної інтерпретації музичного твору, захисту проекту, академічного виступу.

Таким чином, було сформовано методичну модель організації особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики (рис. 1), яка поєднує основні науково-практичні положення дисертаційного дослідження.

Завдяки застосуванню комплексної, системної методики на основі визначених педагогічних умов ми досягли значних зрушень в особистісному професійно-творчому зростанні майбутніх учителів. Так, шляхом опанування індивідуально значущими видами фахової діяльності зросла творча активність студентів у процесі виконавсько-педагогічної підготовки. Поліпшились уміння фахового спілкування та комунікативні якості інструменталістів. Студенти навчилися спрямовувати свій творчий потенціал на підвищення власного виконавського та інтелектуального рівня підготовленості. У діях майбутніх фахівців зросла частка самостійності та відповідальності за результати власного навчання. Збільшились можливості студентів до сприйняття навчального середовища як підґрунтя власної самореалізації. Навчальна діяльність вийшла за межі аудиторної роботи, набула особистісного сенсу.

Рис.1. Методична модель організації особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики

Перевірка ефективності запропонованої нами методики особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті відбувалася шляхом зіставлення результатів експериментальної та контрольної груп за допомогою спеціально розробленої методики. Вона включала проведення контрольних діагностичних зрізів на основі методів та критеріїв оцінювання процесу навчання студентів, розроблених на етапі констатувального експерименту, а також методи математичної статистики. Ця перевірка засвідчила позитивні зрушення у підготовленості студентів ЕГ на фоні статичної ситуації в КГ (див. табл. 1).

Таблиця 1

Співставлення рівнів застосування особистісно орієнтованого підходу в процесі навчання гри на музичному інструменті студентів ЕГ та КГ

Рівень застосування особистісно орієнтованого підходу	Експериментальна група				Контрольна група			
	До початку експерименту		Наприкінці експерименту		До початку експерименту		Наприкінці експерименту	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	2	5,7	9	25,7	2	6,3	2	6,3
Достатній	18	51,4	21	60	16	50	16	50
Задовільний	12	34,3	4	11,4	11	34,3	12	37,4
Низький	3	8,6	1	2,9	3	9,4	2	6,3
Усього	35	100	35	100	32	100	32	100

Репрезентативність отриманих результатів була підкріплена виражуванням математичного сподівання середнього балу (оцінки середньостатистичного студента) і середнього квадратичного відхилення від нього (щільність балів, отриманих різними студентами) в ЕГ та КГ, а також шляхом порівняння означених груп на тотожність за критерієм Вілкоксона.

Означені методи математичної статистики підтверджують наші спостереження і дають підстави зробити висновок про те, що розроблена методика особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики є дієвою та ефективною в сучасних умовах розвитку вищої педагогічної освіти.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення наукових поглядів на сутність і зміст особистісно орієнтованого навчання, виявлено специфіку його впровадження у процес інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики, розроблено та експериментально перевірено методику особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті. Послідовне

вирішення усіх поставлених завдань дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. Аналіз науково-методичної літератури з тематики дисертації засвідчив, що особистісно орієнтоване навчання студентів сьогодні широко розглядається вітчизняною педагогічною наукою. Сучасні автори пропонують ряд ґрунтовно розроблених дидактичних принципів та відповідних методів вирішення означеної проблеми. Водночас відсутні роботи, в яких би висвітлювався системний підхід щодо організації особистісно орієнтованого навчання в музичній педагогіці та, зокрема, в процесі інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики.

2. Пошуково-дослідна діяльність дала можливість запропонувати власну інтерпретацію поняття *особистісно орієнтованого навчання майбутнього вчителя музики* як педагогічного процесу, побудованого на основі суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем та студентом, що поєднує нормативно задану та індивідуально зумовлену музично-навчальну діяльність майбутнього фахівця з метою формування у нього високого рівня креативності та розвитку музичних і педагогічних здібностей, володіння механізмами самопізнання, саморегуляції та самовдосконалення.

3. Дослідження історичного процесу становлення і розвитку методики навчання гри на музичних інструментах засвідчило, що один із ефективних шляхів підвищення якості інструментальної підготовки майбутніх учителів музики полягає в розробленні та застосуванні особистісно орієнтованих методів навчання студентів. Підґрунтям для формування означених методів є педагогічна діяльність та наукові праці багатьох видатних діячів музично-виконавського мистецтва. Специфіка впровадження особистісно орієнтованого навчання в процесі інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики обумовлюється індивідуальною формою занять студента з викладачем та творчим характером результатів його навчальної діяльності. Основна проблема полягає в тому, що індивідуальний підхід як специфічна форма індивідуального навчання в такому варіанті нерідко ототожнюється з особистісним підходом. Ми дійшли висновку, що в умовах розвитку сучасної педагогічної науки слід диференціювати поняття *індивідуального підходу* до навчання майбутнього вчителя музики та *особистісно орієнтованого навчання*. Адже в межах індивідуального підходу до інструментальної підготовки студент досить часто залишається залежним від методичних та художніх ідей викладача. В той же час особистісно орієнтована педагогіка передбачає, що саме студент є творцем власної навчальної діяльності.

4. Виокремлення провідних напрямків діагностики стану інструментальної підготовки студентів у контексті особистісно орієнтованого навчання дозволило нам сформулювати ряд *критеріїв* оцінювання цього процесу. Їх було розподілено на чотири групи відповідно до виокремлених нами *ознак* особистісно орієнтованого навчання: *сформованості мотивації* студента до опанування музично-педагогічного фаху, його самореалізації у процесі

навчання гри на музичному інструменті; *здатності до рефлексії*, спрямованої на самовдосконалення у володінні грою на музичному інструменті; *розвитку креативності* студента як готовності до нестандартного, творчого та гнучкого мислення у навчанні; *фахової підготовленості* майбутнього вчителя як ступеню володіння студентом грою на музичному інструменті для ефективного здійснення навчально-виховної роботи.

5. На основі розроблених критеріїв та відповідних методів оцінювання було проведено діагностику стану застосування особистісно орієнтованого підходу до навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики. Результати констатувального експерименту засвідчили, що в організації інструментальної підготовки існує багато недоліків. Так, основними засобами педагогічного впливу на студента нерідко залишаються директивні методи, що розраховані на відтворюючу активність останнього під час оволодіння грою на музичному інструменті. В результаті майбутній фахівець набуває необхідного комплексу знань, умінь і навичок формально, не проявляючи при цьому активності мислення, не розвиваючи творчого потенціалу, здібностей до самонавчання та самовиховання. Таким чином, і сам зміст дисципліни «Основний музичний інструмент» залишається поза особистісними інтересами студента, не задовольняє його естетичних потреб, не торкається смислоутворюючих мотивів його навчальної діяльності, що позначається на якості володіння музичним інструментом та загальному рівні фахової підготовленості майбутнього вчителя.

6. Внаслідок обґрунтування теоретичних засад дослідної роботи та врахування результатів констатувального експерименту було розроблено *методику особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики*, яка передбачає дотримання таких педагогічних умов: узгодження змісту навчання з індивідуальними особливостями та музичними здібностями студента; створення ситуацій успіху в музично-навчальній діяльності студента; побудова процесу навчання на основі фахового діалогу між викладачем та студентом; розвиток творчої самостійності майбутнього вчителя музики.

7. Означену методику було реалізовано в процесі інструментальної підготовки майбутніх учителів музики – гітаристів. Вона передбачала поетапне здійснення цілеспрямованого педагогічного впливу на формування ціннісно-смыслових пріоритетів у фаховому розвитку студентів; активізацію їх аналітичного мислення за рахунок оволодіння механізмами спостереження та самоспостереження; стимуляцію майбутніх фахівців до прояву творчої ініціативи у процесі опанування гри на музичному інструменті; забезпечення максимальної адекватності та відповідності навчально-пізнавальної діяльності студентів характерові практичних завдань за рахунок переходу від теоретичного усвідомлення нових знань до їх практичної реалізації.

8. Перевірка результатів формувального експерименту, підкріплена методами математичної статистики, дала можливість зафіксувати значні

позитивні зрушення в інструментальній підготовленості студентів експериментальної групи за усіма визначеними критеріями. Це свідчить про те, що запропонована методика особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики є дієвою та ефективною в сучасних умовах розвитку вищої педагогічної освіти.

Виконане дослідження не претендує на вичерпне розкриття всіх аспектів даної проблеми. На наш погляд, подальшого та детальнішого вивчення потребують шляхи впровадження кожної з визначених педагогічних умов особистісно орієнтованого навчання, а також технології вдосконалення виконавської підготовки майбутнього вчителя музики з певного, окремого музичного інструмента.

Основні положення дисертації відображено у таких публікаціях автора:

1. Косенко П. Сутність та зміст особистісно орієнтованого навчання у системі педагогічної освіти / Павло Косенко // Вісник Книжкової палати. – К., 2006. – № 5. – С. 21–23.
2. Косенко П. Б. Сутнісна характеристика особистісно орієнтованого навчання студентів педагогічних університетів / П. Б. Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. пр. – Вип. 3 (8). – К. : НПУ, 2006. – С. 53–57.
3. Косенко П. Б. Актуальні питання вдосконалення інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики (гітариста) / П. Б. Косенко // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. пр. № 18 : спец. вип. : мистецько-педагогічна освіта. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2007. – Ч. 1. – С. 202–212.
4. Косенко П. Б. Особистісна технологія звукоутворення в процесі інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики – гітариста / П. Б. Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – Вип. 4 (9). – К. : НПУ, 2007. – С. 95–98.
5. Косенко П. Б. Принцип діалогічної взаємодії як один з основоположних факторів особистісного підходу до інструментальної підготовки студента / П. Б. Косенко // Наукові записки. Серія : психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / За заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – №4. – С. 62–64.
6. Косенко П. Основні принципи реалізації методики особистісно орієнтованої інструментальної підготовки студентів : теоретичний аспект / Павло Косенко // Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2008. – № 5. – С. 193–200.

7. Косенко П. Б. Діагностика стану інструментальної підготовки майбутніх учителів музики особистісно орієнтованого спрямування / П. Б. Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. / Ред. кол. Н. В. Гузій (відп. ред.) та ін. – Вип. 9 (19). – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 117–121.
8. Косенко П. Б. Дослідно-експериментальна робота по впровадженню методики особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті / П. Б. Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. пр. – Вип. 7 (12). – К. : НПУ, 2009. – С. 88–92.
9. Косенко П. Б. Методика підвищення якості інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики на основі особистісного підходу / П. Б. Косенко // Теоретичні та практичні питання культурології. – Вип. XXVI. – Ч. II. – Мелітополь : Сана, 2009. – С. 41–45.

АНОТАЦІЇ

Косенко П.Б. Методика особистісно орієнтованого навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2009.

У дисертації досліджується проблема вдосконалення методики навчання гри на музичному інструменті майбутнього вчителя музики на основі особистісно орієнтованого підходу. Здійснено історико-теоретичний аналіз наукової літератури з питань дослідження, запропоновано власну інтерпретацію поняття *особистісно орієнтоване навчання* майбутнього вчителя музики. Розроблено та експериментально перевірено методику особистісно орієнтованого навчання студентів гри на музичному інструменті, яка базується на визначених педагогічних умовах. У процесі її застосування вдалося отримати значні зрушення в особистісному професійно-творчому зростанні студентів. Результативність дослідно-експериментальної роботи підтверджується методами математичної статистики, що доводить дієвість та ефективність розробленої методики в сучасних умовах розвитку вищої музично-педагогічної освіти.

Ключові слова: особистісно орієнтоване навчання, методика музичного навчання, інструментальна підготовка, педагогічні умови.

Косенко П.Б. Методика личностно ориентированного обучения игре на музыкальном инструменте будущего учителя музыки. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2009.

В диссертации исследуется проблема усовершенствования методики обучения игре на музыкальном инструменте будущего учителя музыки на основе личностно ориентированного подхода. Обращение к данной теме обусловлено приоритетными направлениями развития современного образования, вызванными процессами гуманизации и демократизации общества.

Обобщение педагогического опыта прошлого и тщательное изучение научно-педагогических и методических трудов современных ученых позволило нам предложить собственную интерпретацию понятия личностно ориентированного обучения будущего учителя музыки, как педагогического процесса, построенного на основе субъект-субъектных отношений между преподавателем и студентом, который объединяет нормативно заданную и индивидуально обусловленную музыкально-учебную деятельность будущего специалиста с целью формирования у него высокого уровня креативности, развития музыкальных и педагогических способностей, владения механизмами самопознания, саморегуляции и самосовершенствования.

В то же время, понимая важность и универсальность основного содержания личностно ориентированного образования студентов, мы считали, что его использование в реальной практике инструментальной подготовки будущего учителя музыки должно базироваться на особенностях, закономерностях и дидактических средствах музыкально-исполнительского обучения.

Ретроспективный обзор научно-теоретических источников позволил проследить историческое развитие методики обучения игре на музыкальных инструментах, а также эволюцию взглядов на способы усовершенствования исполнительской подготовки гитаристов. Исследуя процесс становления системы методов обучения игре на музыкальном инструменте, а также последние достижения в этой области, мы пришли к выводам, что в современных условиях один из эффективных путей повышения качества инструментальной подготовки будущих учителей музыки лежит в разработке и использовании современных педагогических технологий, построенных на основе личностного подхода. Методика же личностно ориентированного обучения игре на музыкальном инструменте будущего учителя музыки предполагает создание таких условий, при которых студент сможет максимально реализовать свои исполнительские способности, развить эмоционально-волевые и коммуникативные качества, эстетическую направленность, творческую самостоятельность.

Исходя из необходимости разработки надежного и достаточно доказательного способа оценивания процесса обучения студентов игре на музыкальном инструменте нами выделено четыре группы критериев, которые соответствуют индивидуально и социально обусловленным признакам личностно ориентированного обучения студента игре на музыкальном инструменте: сформированности мотивации студента к учебной деятельности; способности к рефлексии, направленной на самосовершенствование в овладении игрой на музыкальном инструменте; развития креативности как готовности студента к нестандартному, творческому мышлению в процессе обучения; профессиональной подготовленности как степени владения студентом знаниями и навыками, необходимыми для эффективного использования игры на музыкальном инструменте в качестве средства музыкально-художественного развития школьников.

На основе разработанных критериев и соответствующих методов оценивания процесса обучения студентов была проведена диагностика степени использования личностно ориентированного подхода в инструментальной подготовке будущего учителя музыки, которая показала, что этот процесс далеко не всегда отвечает выдвигаемым нами требованиям к его организации.

Вследствие теоретического обоснования основных положений исследования и учитывая результаты экспериментальной работы была разработана методика личностно ориентированного обучения игре на музыкальном инструменте будущего учителя музыки. Её основу составляют следующие педагогические условия: согласование содержания обучения с индивидуальными особенностями и музыкальными способностями студента, создание ситуаций успеха в музыкально-учебной деятельности студента, организация процесса обучения на основе профессионального диалога между преподавателем и студентом, развитие творческой самостоятельности будущего учителя музыки.

Внедрение разработанной методики личностно ориентированного обучения проводилось поэтапно, путем реализации обозначенных нами педагогических условий на основе творческого использования традиционных и разработки собственных методов педагогического взаимодействия со студентом. Экспериментальная работа состояла из трех этапов (ориентировочный, эвристический, результативный), каждый из которых имел свою цель, задачи и соответствующую структуру.

Проверка эффективности разработанной нами методики совершалась путем сопоставления результатов оценивания процесса обучения студентов экспериментальной и контрольной групп на основе методов математической статистики. Её результаты указывают на целесообразность применения предложенной методики в современных условиях развития высшего музыкально-педагогического образования.

Ключевые слова: личностно ориентированное обучение, методика музыкального обучения, инструментальная подготовка, педагогические условия.

Kosenko P.B. The methods of personally oriented teaching the music teacher to be musical instrument performance. – Manuscript.

Dissertation for a candidate's degree by speciality 13.00.02 – theory and methods of music studies. – National Pedagogical M.P. Dragomanov University. – Kyiv, 2009.

The dissertation is dedicated to the problem of methodical improvement of teaching the music teacher to be musical instrument performance on the basis of personally oriented approach. The historically theoretical analysis of the scientific literature on the investigation issues is carried out. The own interpretation of the personally oriented teaching notion of the music teacher to be is proposed. The methodical model teaching students the musical instrument performance is created and experimentally proved. Owing to the usage of complex methods on the basic of defined pedagogical conditions the substantial positive changes have been observed in the personal and professional students' growth. Efficiency of the suggested methods in the personally oriented teaching process is proved by method of mathematical statistics. On these grounds it is considered useful in the contemporary conditions of the higher school development.

Key words: personally oriented teaching process, method of the musical teaching, instrumental preparing, pedagogical conditions.